

Warszawa, 13/07/2007

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Janusz KOCHANOWSKI

RPO-563290-I/07/MW

Pan

Jarosław Kaczyński

Prezes Rady Ministrów

Al. Ujazdowskie 1/3

00-583 WARSZAWA

Wielce Szanowny Panie Premierze

W dniu 28 czerwca 2007 r. zwróciłem się do Marszałka Sejmu RP – Pana Ludwika Dorna, z uprzejmą prośbą o podjęcie pilnych działań zmierzających do nowelizacji ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnieniu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. Nr 63 poz. 425 ze zm.) – dalej: ustawa lustracyjna. Z uwagi na brak odpowiedzi ze strony Pana Marszałka oraz w obliczu zmian na polskiej scenie politycznej i realnego zagrożenia skrócenia kadencji Sejmu oraz zwołania nowych wyborów parlamentarnych, pragnę zwrócić uwagę Pana Premiera na kilka niezwykle istotnych problemów związanych z zakwestionowaniem przez Trybunał Konstytucyjny niektórych przepisów ustawy lustracyjnej.

Ogłoszony w dniu 11 maja 2007 r. wyrok Trybunału Konstytucyjnego uznał co do zasady zgodność samej idei lustracji z Konstytucją RP, kwestionując jednak wiele szczegółowych rozwiązań ustawowych. Stan normatywny wytworzony tym orzeczeniem sprawia, że konieczna jest jak najszybsza interwencja ustawodawcy.

Trybunał Konstytucyjny zakwestionował zgodność z Konstytucją RP wzorów oświadczeń lustracyjnych, natomiast w mocy pozostawił art. 13 ustawy lustracyjnej dotyczący publikacji w obwieszczeniu wyborczym oświadczeń kandydatów stwierdzających „w części A załącznika nr 1” fakt pracy, służby lub współpracy z organami bezpieczeństwa państwa. Do art. 13 ustawy lustracyjnej, wyznaczającego zakres publikacji w obwieszczeniu wyborczym, odsyłają przepisy szeregu ustaw regulujących procedury

wyborcze [art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 20.06.2002 r., o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta (Dz. U. z 2002 r., Nr 113, poz. 984); art. 152 ust. 1 ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r., Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2001 r., Nr 46, poz. 499); art. 43 ust. 1 ustawy z dnia 27 września 1990 r., o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2000 r., Nr 47, poz. 544 ze zm.); art. 70 ust. 1 ustawy z dnia 23 stycznia 2004 r., Ordynacja wyborcza do Parlamentu Europejskiego (Dz. U. z 2004 r., Nr 25, poz. 219)]. Mowa więc o regulacji o kapitalnym znaczeniu. Zasadne wydaje się być pytanie, czy w tej sytuacji prawnej możliwe jest legalne przeprowadzenie jakichkolwiek wyborów powszechnych, w tym wyborów do Sejmu i Senatu.

W uzasadnieniu do cytowanego wyroku Trybunału Konstytucyjnego, czytamy m.in.: *„obowiązek składania oświadczeń lustracyjnych przez osoby, które rozpoczęły pełnienie funkcji lub wykonywanie zawodów objętych ustawą od dnia wejścia w życie ustawy o ujawnieniu informacji bądź zamierzają się ubiegać o takie funkcje lub wykonywanie zawodów, z którymi związany jest obowiązek lustracyjny, **powinien być realizowany w sposób uwzględniający niniejszy wyrok.** To znaczy, że na użytek nowych oświadczeń konieczne jest ponowne, **ustawowe określenie** treści i formy wzoru oświadczenia lustracyjnego, niezawierającego błędu, którym jest dotknięte oświadczenie według wzoru konstytucyjnie zdyskwalifikowanego”*. Co za tym idzie, w mojej ocenie, brak stosownej regulacji ustawowej blokuje możliwość złożenia przed Komisją Wyborczą wymaganego oświadczenia lustracyjnego.

Z podobną sytuacją mamy do czynienia w przypadku tych osób, które zobowiązane są jedynie do poinformowania Komisji Wyborczej o tym, że przed 15 maja 2007 r. złożyły już wymagane oświadczenie lustracyjne. Biuro Lustracyjne IPN nie może bowiem udostępniać Komisjom Wyborczym treści oświadczeń lustracyjnych kandydatów, złożonych wg zdelegalizowanego wzoru i mogących zawierać niezawinione wady oświadczenia wiedzy. Nie można również poprzestać na publikacji części A oświadczenia, gdyż wobec zmiany katalogu organów bezpieczeństwa państwa z art. 2 ustawy lustracyjnej, może ono być obarczone wadą (np. zawierać informacje o pracy w Głównym Urzędzie Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk, który z mocy wyroku TK wyeliminowany został z zakresu objętego art. 2 ustawy lustracyjnej z 2006 r.). Tryb z art. 13 ustawy lustracyjnej

nie przewiduje natomiast żadnego postępowania weryfikacyjnego (np. porównania części A z częścią B), celem rozstrzygnięcia, czy złożone przed 15 maja 2007 r. oświadczenie odpowiada definicji organów bezpieczeństwa państwa także w aktualnym stanie prawnym.

Brak zgodnego z Konstytucją RP, ustawowego wzorca oświadczenia lustracyjnego nie tylko czyni lustrację praktycznie niewykonalną, ale uniemożliwia moim zdaniem, przeprowadzenie ewentualnych wyborów parlamentarnych. Jednym z głównych zadań realizowanych przez ombudsmana jest umacnianie idei i zasad demokracji w polskim porządku prawnym. Rzecznik zajmuje przy tym stanowisko neutralne wobec polityki, sygnalizując jedynie błędy i uchybienia sprawiedliwości, zwłaszcza proceduralnej. Jak powszechnie wiadomo, istota systemu demokratycznego realizuje się najpełniej właśnie podczas wyborów. Z tego względu oraz z uwagi na misję instytucji Rzecznika Praw Obywatelskich pozwalam sobie zwrócić uwagę Pana Premiera na opisane powyżej problemy.

Łączę wyrazy szacunku

/-/ Janusz Kochanowski